

PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP KH&CN Ở HẢI PHÒNG

So với những đô thị lớn trong cả nước, số lượng doanh nghiệp khoa học và công nghệ (KH&CN) trên địa bàn thành phố Hải Phòng còn ít về số lượng (mới chỉ có 6 doanh nghiệp), hiệu quả hoạt động chưa đồng đều. Để phát triển loại hình doanh nghiệp này rất cần có những chính sách cụ thể, xem đây là mũi nhọn trọng tâm nhằm phát triển kinh tế - xã hội của thành phố.

Trong những năm vừa qua, nhiều địa phương trên cả nước đã chú trọng đến hoạt động phát triển doanh nghiệp KH&CN, xem đây là đòn bẩy quan trọng trong phát triển kinh tế, đặc biệt tại hai trung tâm lớn là Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh. So với các đô thị lớn trên cả nước, hoạt động này ở Hải Phòng chưa thực sự được đầu tư xứng tầm, đây cũng chính là một trong những nội dung cần đề ra trong kế hoạch phát triển KH&CN của thành phố thời gian tới nhằm đáp ứng yêu cầu của thực tiễn.

Phát triển doanh nghiệp KH&CN tại Hải Phòng: thực tế chưa xứng với tiềm năng

Là một trong những đô thị lớn của cả nước, nhưng hoạt động phát triển doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn thành phố Hải Phòng gần như còn khá mới mẻ, số lượng các doanh nghiệp KH&CN còn ít và hoạt động cũng còn nhiều khó khăn. Trên thực tế, tại Hải Phòng mới chỉ có hoạt động hỗ trợ doanh nghiệp ứng dụng công nghệ mới, hoặc hoàn thiện công nghệ, chứ chưa có chính sách bài bản nhằm phát triển doanh nghiệp KH&CN tại địa phương.

Hoạt động hỗ trợ doanh nghiệp phát triển một cách chung nhất có thể kể đến chính là việc phê duyệt cho các doanh nghiệp thực hiện các nhiệm vụ KH&CN. Các kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ của doanh nghiệp sau khi được nghiệm thu có thể ứng dụng vào sản xuất, tạo ra các sản phẩm, hàng hóa.

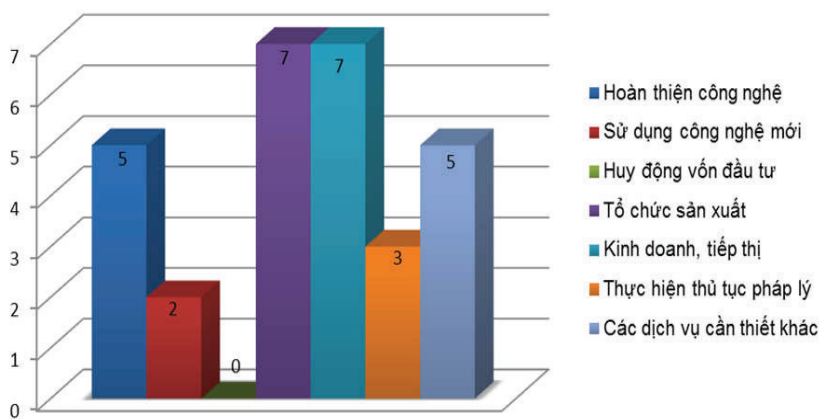
Trong số các nhiệm vụ KH&CN được triển khai từ năm 2010 đến nay tại Hải Phòng, số lượng kết quả nghiên cứu có thể thương mại hóa để thành lập doanh nghiệp KH&CN lần lượt các năm 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 là 4, 6, 2, 4, 9, 1. Trong đó, có 3 doanh nghiệp đã được hỗ trợ đủ điều kiện thành lập doanh nghiệp KH&CN là Công ty cổ phần thương mại và sản xuất Ban Mai, Công ty cổ phần y dược Khánh Thiện và Công ty cổ phần sơn Hải Phòng.

Theo kết quả khảo sát của Sàn giao dịch công nghệ và thiết bị Hải Phòng trong giai đoạn 2010-2015 đối với 100 doanh nghiệp cho thấy, nội dung mà doanh nghiệp nhận được hỗ trợ nhiều nhất là hỗ trợ tổ chức sản xuất (áp dụng các công cụ quản lý tiên tiến như ISO, 5S, thực hiện các giải pháp tiết kiệm năng lượng) và hỗ trợ kinh doanh, tiếp thị (bao gồm kết nối giao thương, hỗ trợ thương mại điện tử, tham gia một số hội chợ, hội thảo, đào tạo...).

Cũng theo kết quả khảo sát, thì có 2 doanh nghiệp được hỗ trợ ứng dụng công nghệ mới là Doanh nghiệp tư nhân cơ khí đúc gang Thành Phương đưa công nghệ làm sạch sản phẩm bằng máy phun bi vào sản xuất và Công ty giống gia cầm Lượng Huệ được hỗ trợ về trang thiết bị và công nghệ kỹ thuật mới trong chăn nuôi.

Như vậy, có thể rút ra một số đặc điểm hoạt động của doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn thành phố Hải Phòng như sau:

1) Số lượng doanh nghiệp KH&CN được hình thành từ kết quả ươm tạo KH&CN còn khá ít (tổng cộng cho đến nay Hải Phòng mới chỉ có 6 doanh nghiệp KH&CN). Tuy nhiên, một số doanh nghiệp bước đầu đã chiếm lĩnh được thị trường trong nước và mở rộng thị trường ra các nước trong khu vực (như Công ty cổ phần cơ khí và vật liệu xây dựng Thanh Phúc và Công ty cổ phần sơn Hải Phòng).

Biểu đồ 1: nội dung các doanh nghiệp nhận hỗ trợ

Công ty cổ phần sơn Hải Phòng -
một trong những doanh nghiệp KH&CN thành công

2) Doanh thu từ những sản phẩm/hàng hóa hình thành từ kết quả KH&CN (đăng ký theo Giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN) của các doanh nghiệp tăng dần từng năm. Đây là tín hiệu tích cực cho thấy sự đầu tư đúng đắn của các doanh nghiệp cho hoạt động nghiên cứu và phát triển tại đơn vị mình.

3) Năng lực thực hiện nhiệm vụ KH&CN của các doanh nghiệp KH&CN nói chung còn hạn chế, hiện chỉ có Công ty cổ phần cơ khí và vật liệu xây dựng Thanh Phúc và Công ty cổ phần sơn Hải Phòng có đủ năng lực để triển khai thực hiện nhiệm vụ KH&CN cấp thành phố và trung ương (hai đơn vị này đã tham gia thực hiện đề tài thông qua Quỹ đổi mới công nghệ quốc gia).

4) Về thị trường sản phẩm, ngoài một số đơn vị như: Công ty nông nghiệp kỹ thuật cao, Công ty cổ phần sơn Hải Phòng, Công ty Thanh Phúc là những công ty lớn đã có thị trường ổn định, thì các Công ty Ban Mai, Khánh Thiện đang rất khó khăn trong tìm kiếm thị trường cho sản phẩm mới

là phân bón, máy cứu ngải, vì đây là những công ty nhỏ, nguồn nhân lực và tài chính hạn chế nên không xây dựng được phương án kinh doanh bài bản.

5) Về năng lực quản trị doanh nghiệp, trong số 6 doanh nghiệp KH&CN chỉ duy nhất Công ty sơn Hải Phòng có mô hình phát triển thành tập đoàn lớn và mô hình quản trị ưu việt, 5 công ty còn lại đều gặp vấn đề về mô hình quản lý không theo kịp sự phát triển.

Đẩy mạnh phát triển doanh nghiệp KH&CN - Đòn bẩy để tăng trưởng kinh tế của thành phố

So với các đô thị khác trong cả nước, Hải Phòng cũng có một số ưu thế nhằm phát triển doanh nghiệp KH&CN - nội dung được xác định như là một trong những đòn bẩy để tăng trưởng kinh tế của thành phố, đó là:

Là thành phố cảng - công nghiệp có bề dày phát triển lâu đời, tinh thần thương nhân luôn hình thành trong các thế hệ người dân. Vùng đất này

cũng là đầu mối giao thương quan trọng và là cửa ngõ ra biển của các tỉnh Bắc Bộ, giao lưu thuận lợi với các địa phương trong nước và quốc tế. Hệ thống kết cấu hạ tầng đã đáp ứng được một phần nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội, phát triển doanh nghiệp của thành phố.

Nhận thức và sự ủng hộ của Lãnh đạo thành phố về phát triển KH&CN nói chung và hoạt động thúc đẩy phát triển doanh nghiệp KH&CN nói riêng được thể hiện trong các văn kiện của thành phố. Gần đây nhất là UBND thành phố đã thông qua Đề án ương tạo doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn Hải Phòng giai đoạn 2016-2020. Đây là một trong những tín hiệu tích cực để thúc đẩy phát triển hoạt động này tại địa phương.

Ngoài ra, trên địa bàn thành phố có 4 trường đại học lớn, 15 trường cao đẳng, 10 trường trung cấp nghề và trên 50 tổ chức KH&CN. Giai đoạn 2010-2015 đã tổ chức triển khai gần 200 nhiệm vụ nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ cấp thành phố. Các đề tài/dự án đã thực sự gắn kết với đời sống, lấy nghiên cứu ứng dụng là chính, đồng thời tập trung vào một số lĩnh vực trọng điểm, công nghệ cao; hiệu quả hoạt động nghiên cứu khoa học, ứng dụng kỹ thuật tiến bộ đã từng bước được nâng cao. Hải Phòng cũng có Sàn giao dịch công nghệ và thiết bị hoạt động từ năm 2008, đang được đầu tư để trở thành Sàn giao dịch công nghệ và thiết bị trọng điểm khu vực Bắc Bộ. Lực lượng cán bộ KH&CN đã phát triển nhanh về số lượng, trưởng thành một bước về chất lượng, thích nghi dần với cơ chế thị trường và có những đóng góp quan trọng trong sự phát triển kinh tế - xã hội và KH&CN của thành phố. Một số lượng đáng kể cán bộ KH&CN có trình độ chuyên môn và ngoại ngữ tương đối tốt được thu hút về Hải Phòng thông qua các dự án đầu tư nước ngoài.

Mặc dù vậy, Hải Phòng cũng có những hạn chế nhất định như: trình độ tổng thể về KH&CN của thành phố còn khoảng cách với các thành phố lớn trong cả nước, và khoảng cách khá xa so với các nước trong khu vực; số lượng công trình nghiên cứu KH&CN mang tính quốc tế, quốc gia còn ít. Nhân tài trên các lĩnh vực mũi nhọn đều thiếu, đầu tư cho KH&CN còn hạn chế.

Hiệu quả nghiên cứu - triển khai trong một số lĩnh vực còn thấp, thiếu những cơ chế, chính sách khuyến khích, hỗ trợ cho công tác nghiên cứu KH&CN trên các lĩnh vực trọng điểm. Nhiều nhiệm vụ KH&CN chưa gắn với nhu cầu phục vụ sản xuất và phát triển.

Đội ngũ cán bộ KH&CN nói chung của thành phố còn ít và chưa được đào tạo chuyên sâu, ít kinh nghiệm thực tiễn. Các khu, cụm công nghiệp được đầu tư chủ yếu dành cho các doanh nghiệp có yếu tố nước ngoài, chưa có cơ chế, chính sách khuyến khích đối với các doanh nghiệp KH&CN. Bên cạnh đó, thành phố chưa xây dựng cơ chế đặc thù cho các doanh nghiệp thành lập mới có sản phẩm hình thành từ hoạt động

nghiên cứu KH&CN hoặc sử dụng công nghệ mới để tạo ra sản phẩm mới.

Chính vì vậy, để phát triển doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn Hải Phòng đạt hiệu quả cao trong thời gian tới cần thực hiện 3 nhiệm vụ chính:

Một là, xây dựng hành lang pháp lý, cơ chế chính sách để thúc đẩy hoạt động phát triển doanh nghiệp KH&CN, hình thành các trung tâm ươm tạo, huy động các nguồn lực xã hội, đầu tư cơ sở vật chất, nguồn nhân lực cho hoạt động này. Doanh nghiệp KH&CN của Hải Phòng cần phải có định hướng phát triển đặc thù riêng phù hợp sự phát triển kinh tế - xã hội của thành phố cảng xanh, hiện đại. Chú trọng việc hợp tác với các viện nghiên cứu, trường đại học của Trung ương, liên kết sử dụng các phòng thí nghiệm, cơ sở đào tạo của Hà Nội. Đồng thời tận dụng các thỏa thuận hợp tác với Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam trong nhiều thập niên qua, tranh thủ được các nguồn vốn, nguồn nhân lực của Trung ương.

Hai là, có chính sách và biện pháp đẩy mạnh xã hội hóa hoạt động ươm tạo doanh nghiệp KH&CN - đây là

một trong những kênh hình thành và phát triển doanh nghiệp KH&CN hiệu quả; hình thành các đầu mối ươm tạo trong các đơn vị chuyên ngành như Đại học Hải Phòng ươm tạo trong lĩnh vực nông nghiệp, Viện Nghiên cứu hải sản chuyên ươm tạo trong lĩnh vực thủy sản, Đại học Hàng hải chuyên ươm tạo các lĩnh vực cơ khí đóng tàu và dịch vụ hàng hải. Ngoài ra, cần xây dựng các đầu mối tại các khu, cụm công nghiệp trên địa bàn thành phố do ban quản lý các khu làm đầu mối nhằm tận dụng nhà xưởng, hạ tầng kỹ thuật tại chính khu, cụm công nghiệp đó. Nhiều doanh nghiệp đã bắt đầu ý thức được tầm quan trọng của hoạt động đầu tư đổi mới công nghệ và đã thành lập bộ phận nghiên cứu - triển khai trong doanh nghiệp. Đây là những tín hiệu tích cực nhằm thúc đẩy hoạt động ươm tạo doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn thành phố Hải Phòng.

Ba là, tổ chức thí điểm ươm tạo doanh nghiệp KH&CN để tiến tới thành lập trung tâm ươm tạo tổng hợp. Về vấn đề này, Sàn giao dịch công nghệ và thiết bị Hải Phòng đã đề xuất và được UBND thành phố phê duyệt thực hiện Đề án ươm tạo doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn thành phố Hải Phòng. Theo đó, trong năm 2016 sẽ có 2 doanh nghiệp được thí điểm ươm tạo. Điều này được kỳ vọng sẽ tạo ra một bước đệm và cơ sở thực tiễn để phát triển doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn thành phố Hải Phòng nhiều về số lượng và hoạt động có hiệu quả, tạo ra đòn bẩy phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương.

TH

Máy cứu ngải - sản phẩm được thương mại hóa thành công của doanh nghiệp KH&CN Khánh Thiện